

原住民族語言研究發展中心106年族語繪本

ti lomio se Ray ti culiyę

羅密歐與茱麗葉

-噶瑪蘭語-

lomio 羅密歐

melabulil nengi qaya anem na ay Runanaya, ta senangian na ussiq lepanwan tu salekiawan matazai ti ti culiye'an, unnay siangatu simqenangid ti.

他是個心地善良又風度翩翩的男子，在一個家族舉辦的舞會中邂逅了茱麗葉，從此墜入情網。

culiye' 茱麗葉

aizipna nani aneman na ti mengid ay lazat mai ti meliwaliw anem na ay tazungan, mengid ti lomioan qeman ti tu tawaq, semanu tu naquni genangid na anem na.

她是個對感情執著的深情女子，願意為了心愛的羅密歐服下毒藥，為愛忠貞。

lawlunse simpu 勞倫斯神父

aizipna nani sinangan qaRebuan ay simpu, ngid pasimqanengi tu uzusa leppawan, kasianem ti tu qanengian ta qaniyauan, mapesi anem na lazat mai qakulikuz tu senangi na deddan, qawqawman betuq qazuzusan ay lazas.

他是位道德名望崇高的神父，而為了化解兩大家族的仇恨，想出了周詳的計畫，可惜人算不如天算，終究悲劇還是發生了。

palise 巴里斯

sikelisiw sinangan, melabulil ibabaw bakes meRangazi ay Runanay, mengid ti culiye'an tu qaRunapawan na qaya, wanay ka tuRuz na mai meRasi.

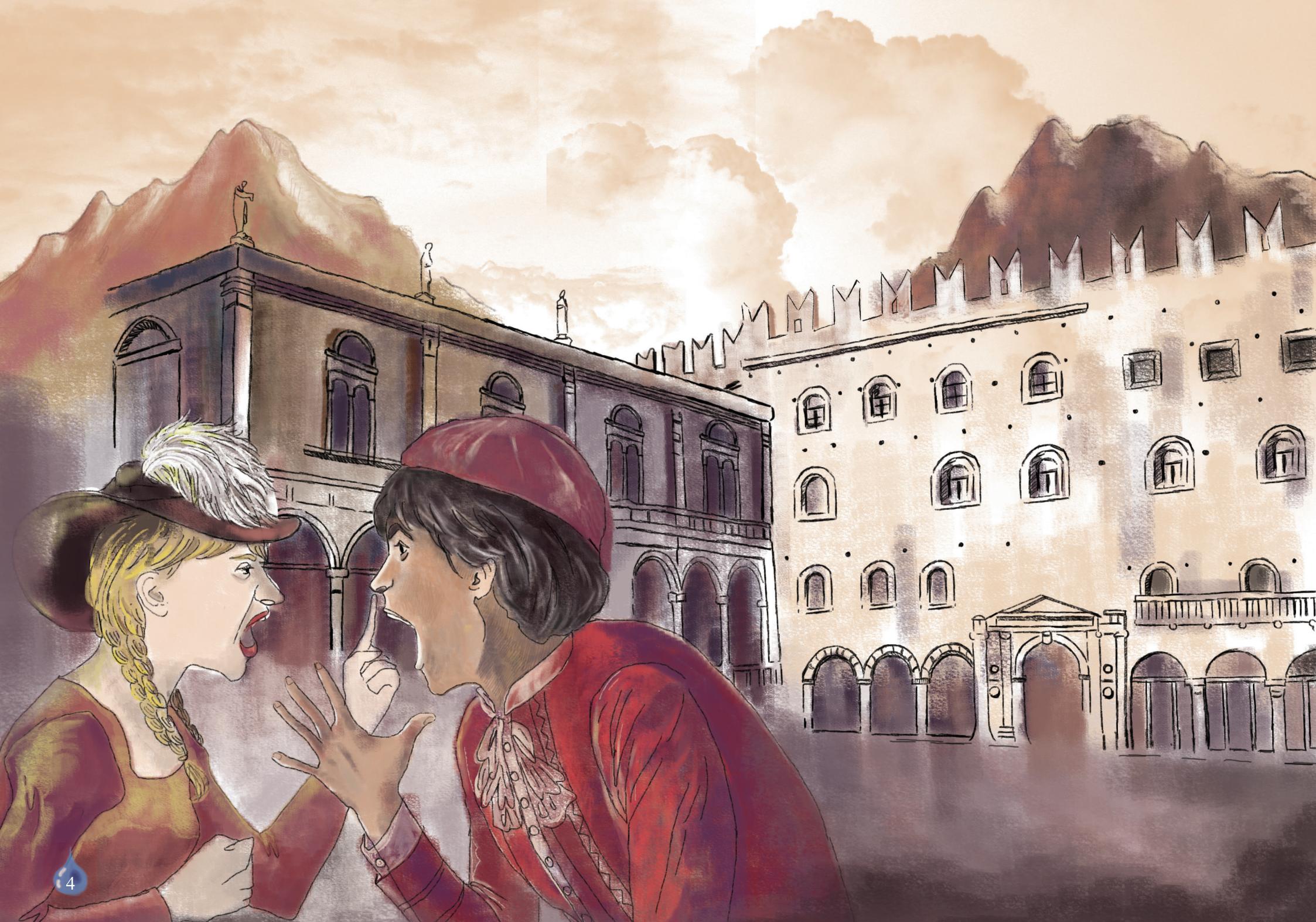
有錢有勢，英俊挺拔的年輕貴公子，追求茱麗葉，希望其成為妻子，但終究仍未能成功。

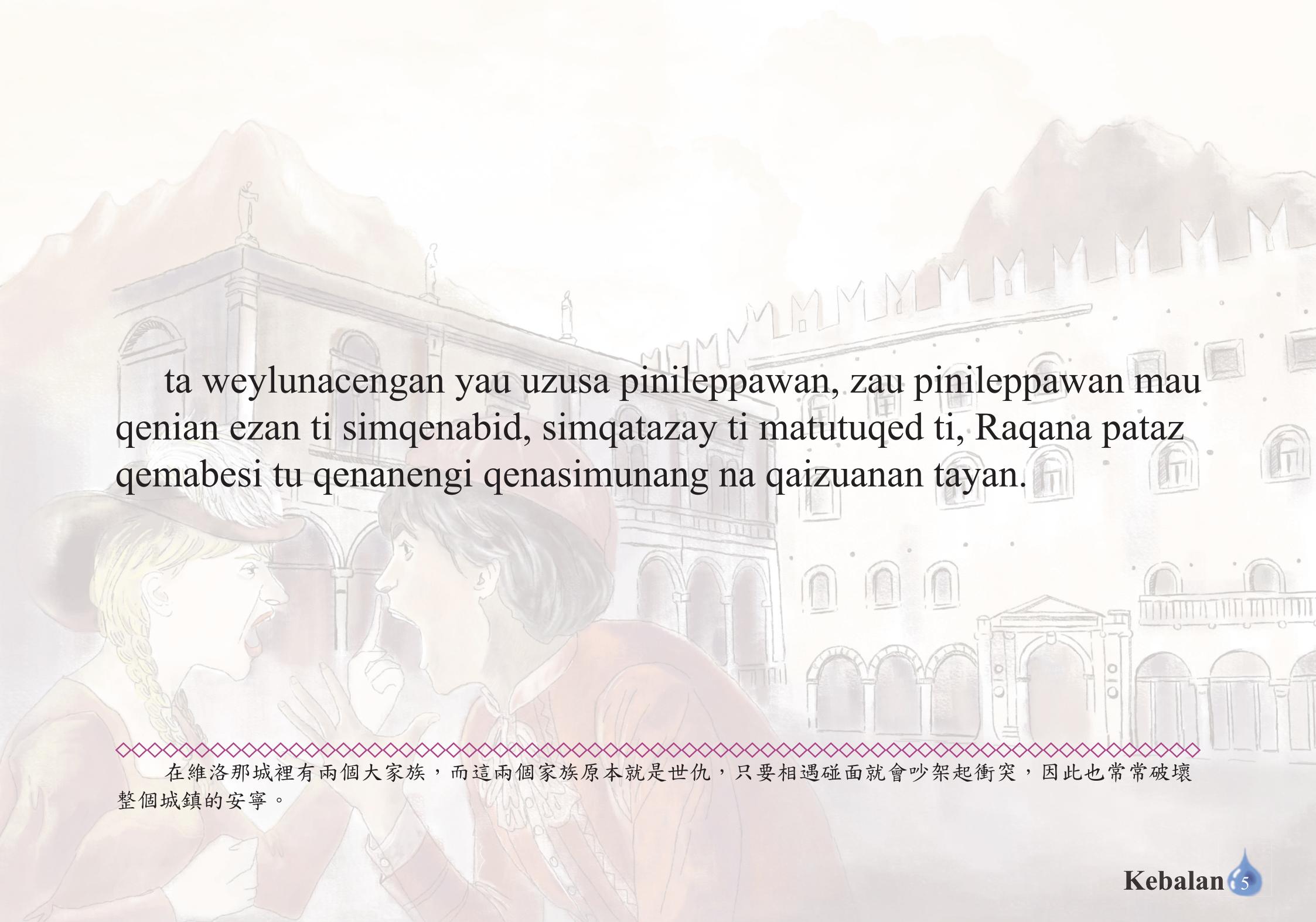

tipute 提伯特

qaqa ni culiye', meduna qumnut sukaw waway na, tuRuz na pabudan ni lumiuan mapatay ti.

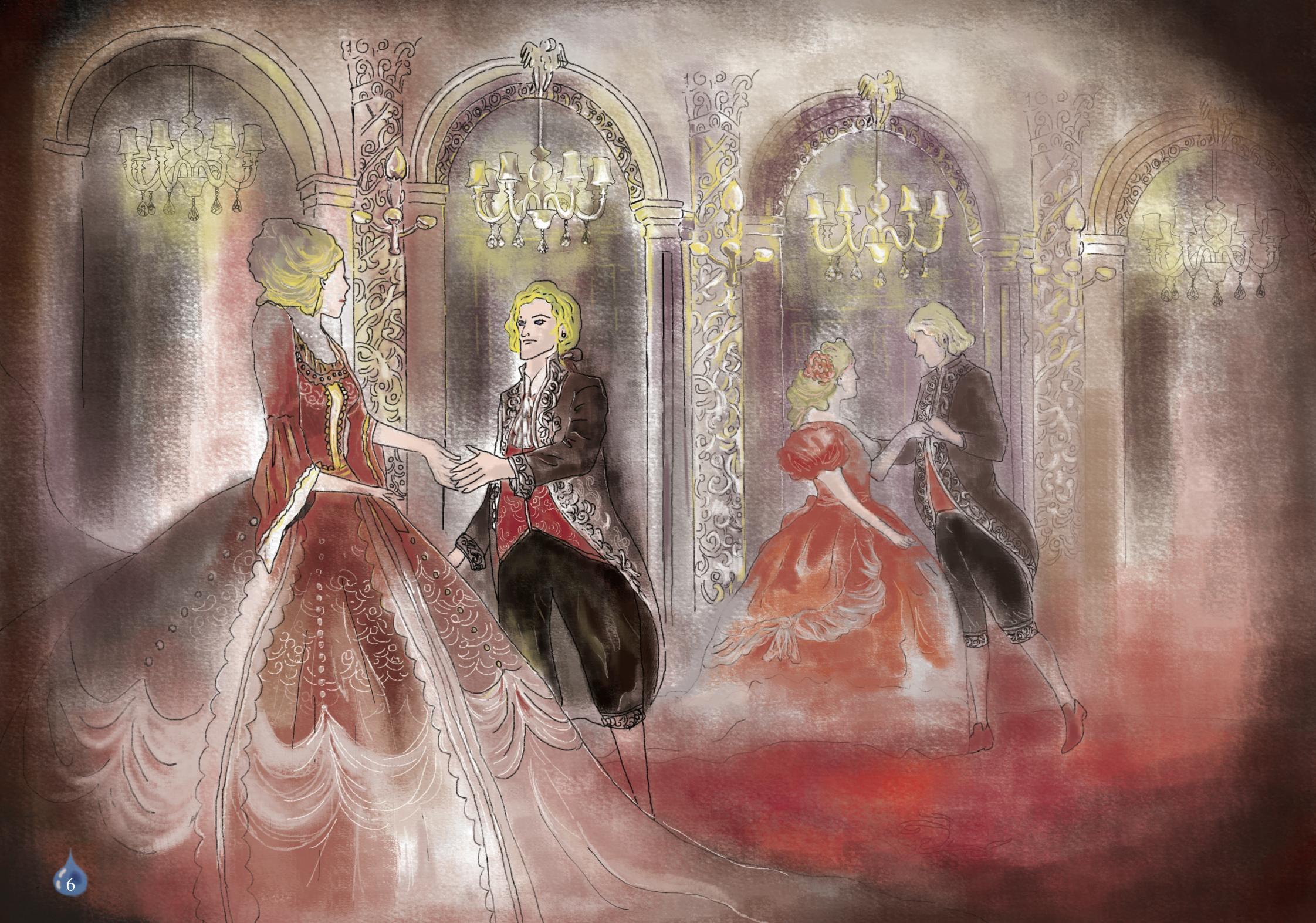
茱麗葉的表哥，性情暴躁，後為羅密歐所打死。

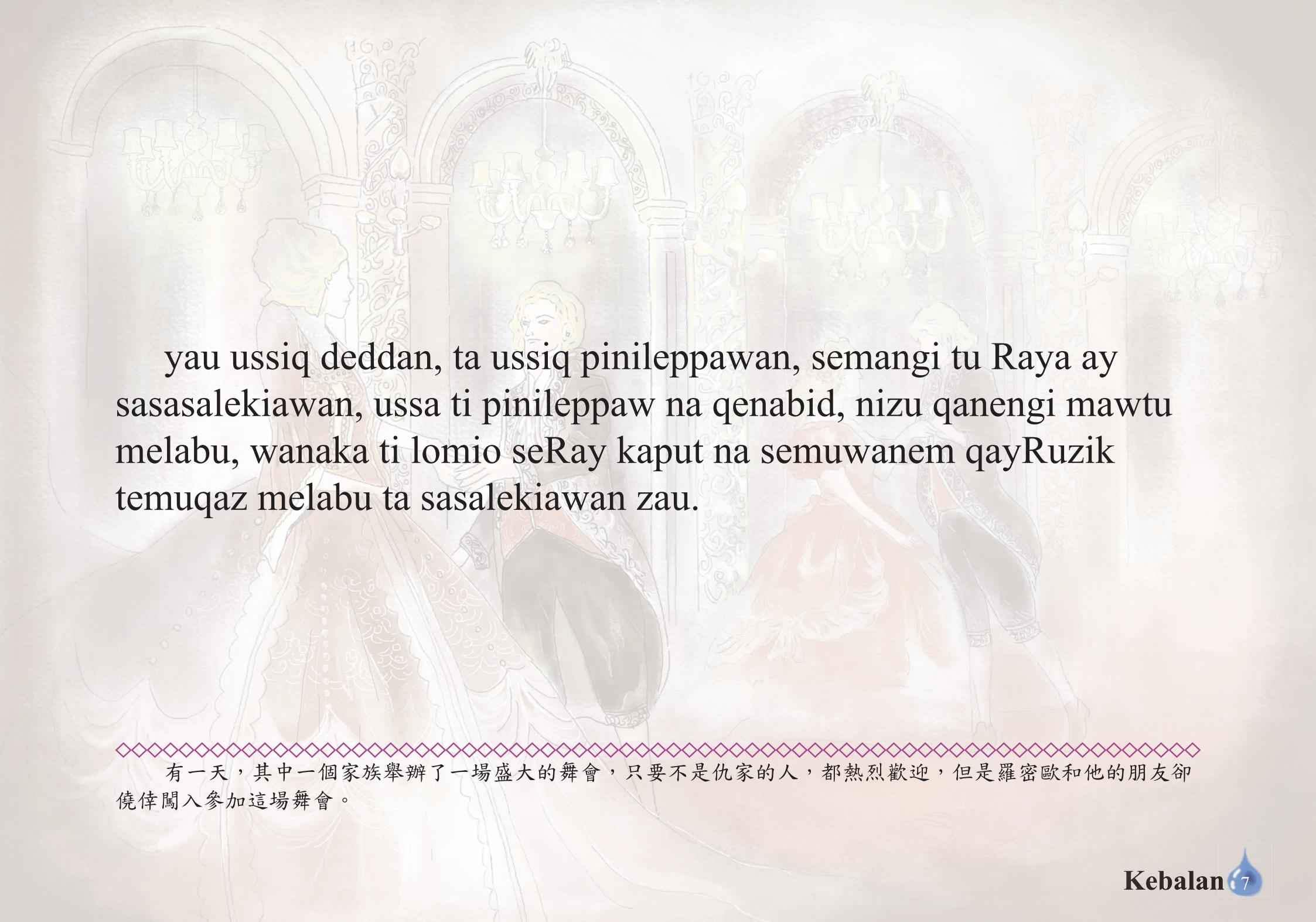

ta weylunacengan yau uzusa pinileppawan, zau pinileppawan mau
qenian ezan ti simqenabid, simqatazay ti matutuqed ti, Raqana pataz
qemabesi tu qenanengi qenasimunang na qaizuanan tayan.

在維洛那城裡有兩個大家族，而這兩個家族原本就是世仇，只要相遇碰面就會吵架起衝突，因此也常常破壞整個城鎮的安寧。

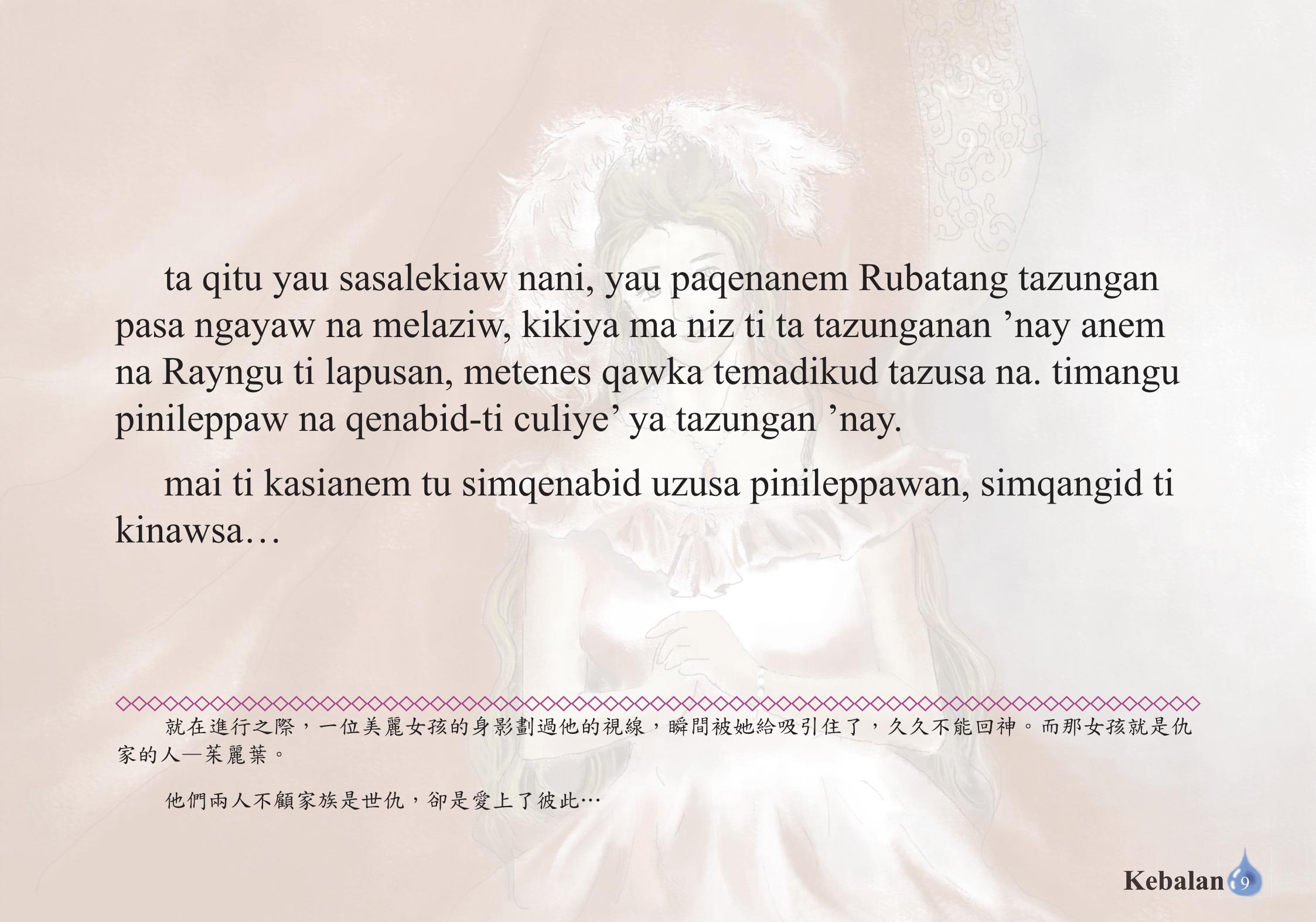

yau ussiq deddan, ta ussiq pinileppawan, semangi tu Raya ay sasasalekiawan, ussa ti pinileppaw na qenabid, nizu qanengi mawtu melabu, wanaka ti lomio seRay kaput na semuwanem qayRuzik temuqaz melabu ta sasalekiawan zau.

有一天，其中一個家族舉辦了一場盛大的舞會，只要不是仇家的人，都熱烈歡迎，但是羅密歐和他的朋友卻僥倖闖入參加這場舞會。

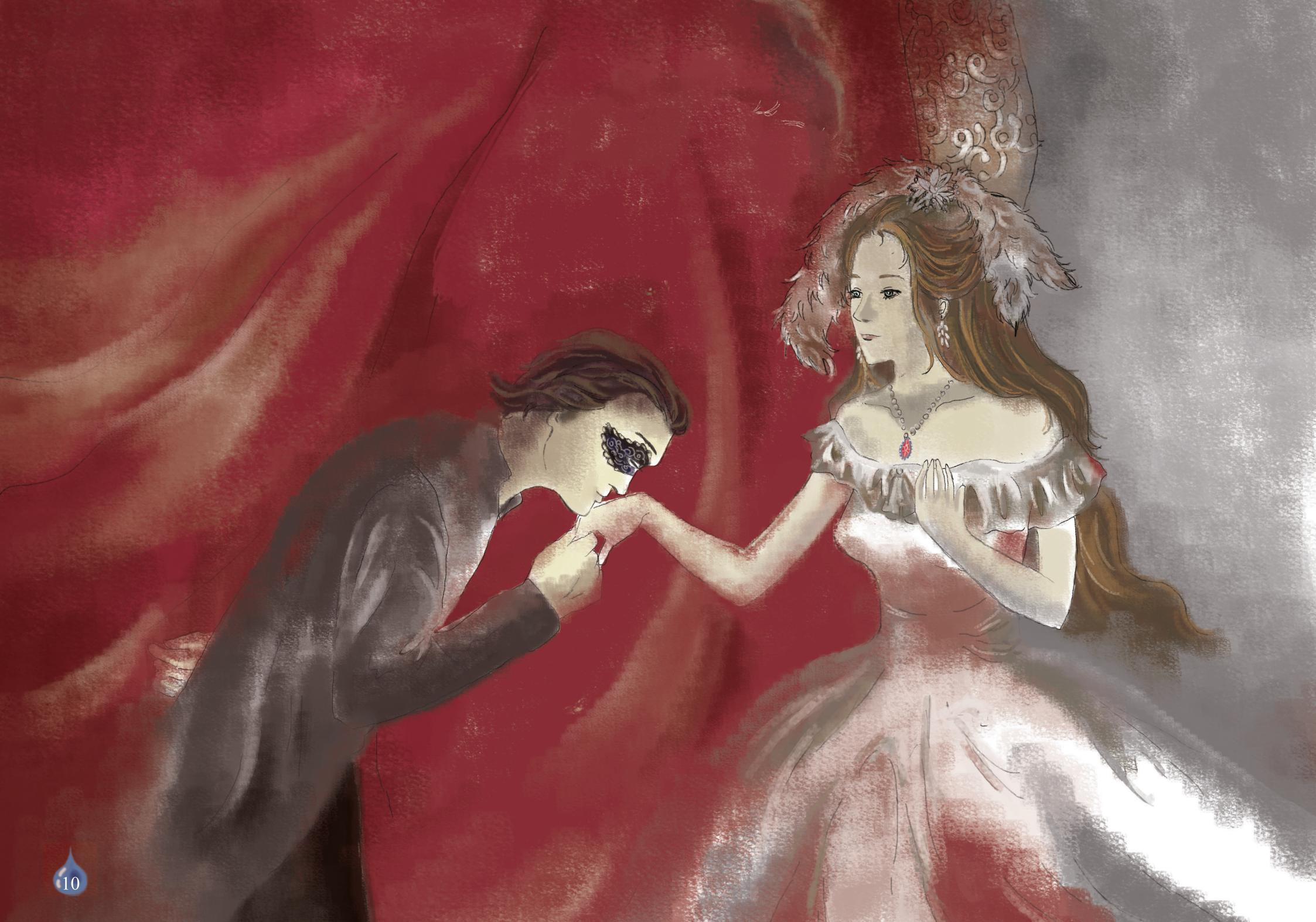
ta qitu yau sasalekiaw nani, yau paqenanem Rubatang tazungan
pasa ngayaw na melaziw, kikiya ma niz ti ta tazunganan 'nay anem
na Rayngu ti lapusan, metenes qawka temadikud tazusa na. timangu
pinileppaw na qenabid-ti culiye' ya tazungan 'nay.

mai ti kasianem tu simqenabid uzusa pinileppawan, simqangid ti
kinawsa...

就在進行之際，一位美麗女孩的身影劃過他的視線，瞬間被她給吸引住了，久久不能回神。而那女孩就是仇家的人—茱麗葉。

他們兩人不顧家族是世仇，卻是愛上了彼此…

ta sasalekiawan simqatazay ti lomio seRay ti culiye'

mulepun ti sasalekiaw, sikadumut ti lomio matiw sa ngayaw ni culiye', qepeRan na lima na semanu, " qasikazan ziyanan na simqenangid ti ciwpite' simpakawit tu lima su lima ku, qanengi iku kemisu qakikiya ni."

semanu ti culiye', "tunan na ziyanan na simqenangid ay ti ciwpite', pisapat pasimpakawit!"

"sulul ka tu ni satuwanay na ni ciwpite', mai nayau qasibaliw ti anem na, qataRaw anem ku qaya." zin na ni lomio.

舞池邂逅讓羅密歐與茱麗葉相愛

舞會結束後，羅密歐戴著面具走向茱麗葉，伸手握起她的手說：「對不起，是愛神邱比特將妳我的手牽在一起，可否吻它一下。」

「好個愛神邱比特，你也太過諂媚了吧！」茱麗葉說。

「請妳接受愛神邱比特的安排，不然他會懊悔，我也會非常失望的。」羅密歐說。

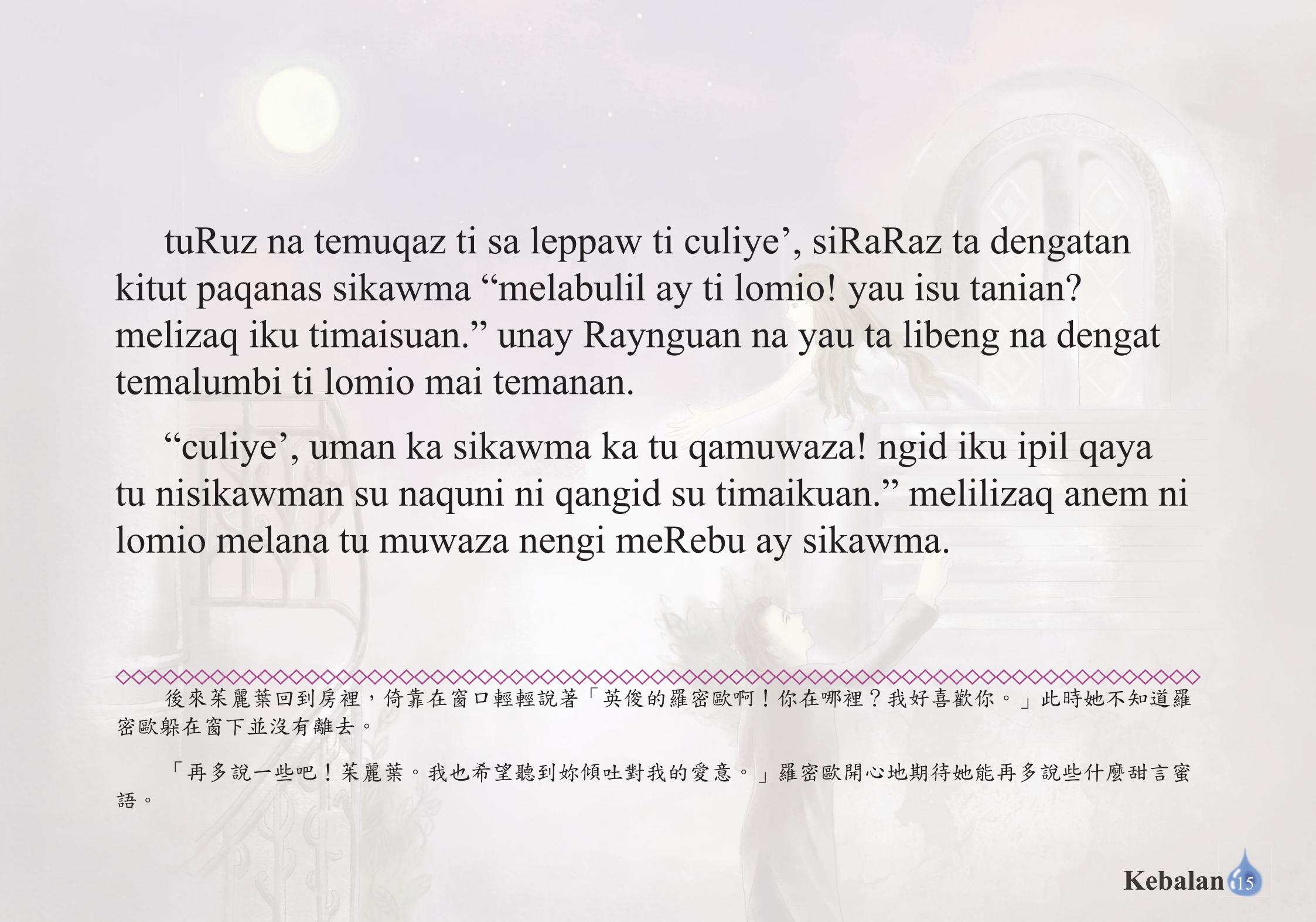

“tuqaz ka ti sa leppaw yo!” qumRas ti tina ni culiye’ patanan. meqasiR ti lomio senanu tu RaytuRuz ay ussiq sikawman. “ti lomio aiku, naRin kalingunan nangan ku.”

「該回屋裡囉！」茱麗葉被母親的呼叫聲叫走了。「我是羅密歐，請記住我的名字。」羅密歐快速地補上最後一句話。

tuRuz na temuqaz ti sa leppaw ti culiye', siRaRaz ta dengatan kitut paqanas sikawma "melabulil ay ti lomio! yau isu tanian? melizaq iku timaisuan." unay Raynguan na yau ta libeng na dengat temalumbi ti lomio mai temanan.

"culiye', uman ka sikawma ka tu qamuwaza! ngid iku ipil qaya tu nisikawman su naquni ni qangid su timaikuan." melilizaq anem ni lomio melana tu muwaza nengi meRebu ay sikawma.

後來茱麗葉回到房裡，倚靠在窗口輕輕說著「英俊的羅密歐啊！你在哪裡？我好喜歡你。」此時她不知道羅密歐躲在窗下並沒有離去。

「再多說一些吧！茱麗葉。我也希望聽到妳傾吐對我的愛意。」羅密歐開心地期待她能再多說些什麼甜言蜜語。

mawtu ti ti lomio sa kiwkay kemilim tu simpu ti lawlunsean

yau pama melilizaq ti lomio ta ni simqatazayan na kinawsa nisikawman na tu simqangidan, saqemadanan mai maynep semaqay matiw sa kiwkay kemilim tu simpu ti lawlunsean, “simpu, ngidan ku ti culiye’, matazay imi qatuRiyas imi simqangid, ngidan ku ala tu sanapawanan ku aizipna, ngid iku tingaR tu simpu sinangan semanu tu sinapawanan niaq.” zin na semanu ni lomio, Rusiangatu Raynguan na simpu tu niana lanas ay meRetut.

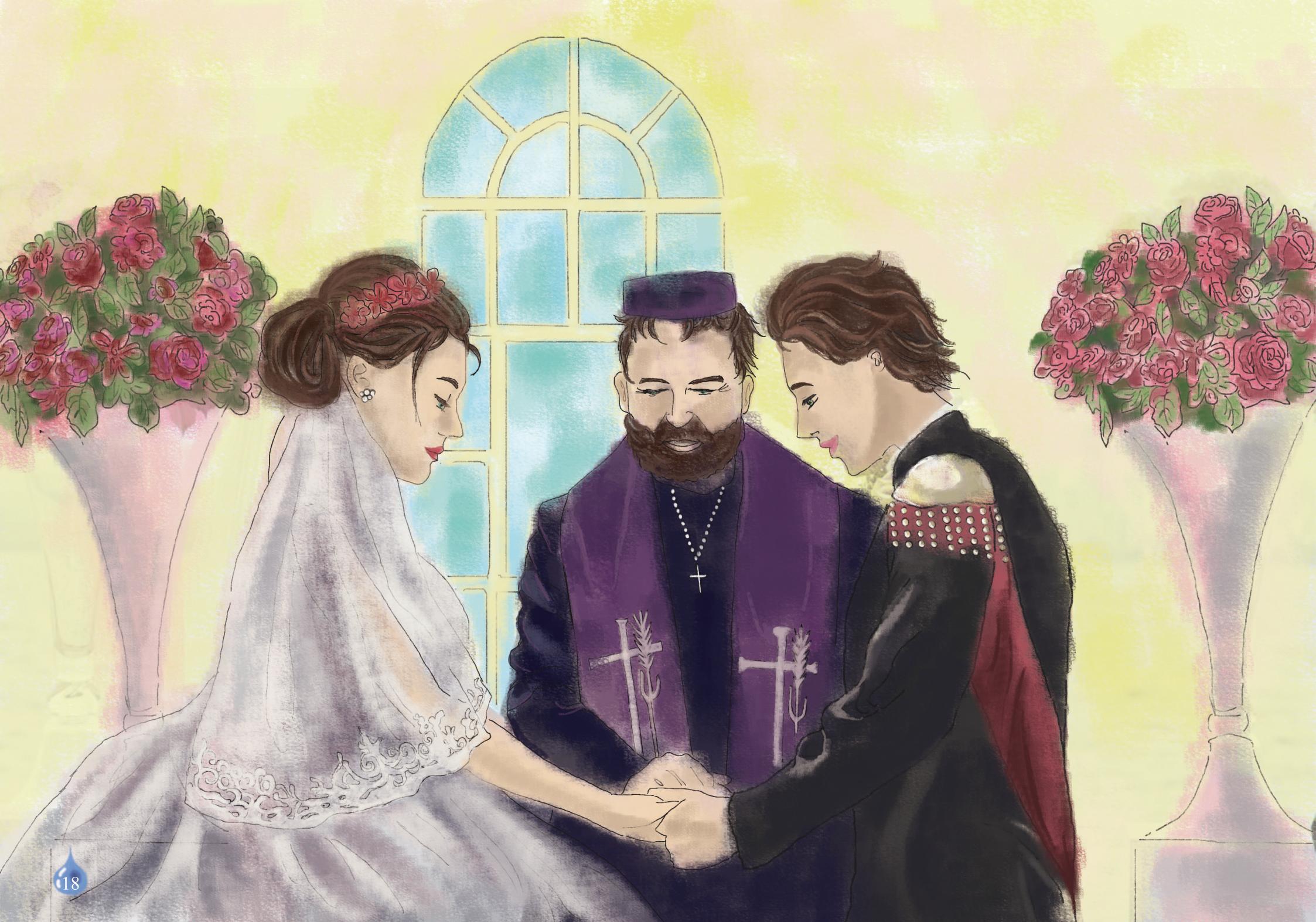
simqanengi simpu tu zau uzusa pinileppawan, mai pa simqenabid pataz simsantu tu simqanengian na qaniyau, wanayka qawqawman mai meRasi.

羅密歐來到修道院見勞倫思神父

羅密歐還一直沉浸在兩人邂逅的甜言蜜語中，一整夜沒睡走到修道院找勞倫思神父：「神父，我愛上了茱麗葉，我們是一見鍾情，我想跟她結婚，想請神父替我們主持婚禮。」羅密歐的告白，頓時讓神父摸不著頭緒且有些驚訝。

神父跟這兩大家族都非常好，也想消弭仇恨常常居中協調，但終究無濟於事。

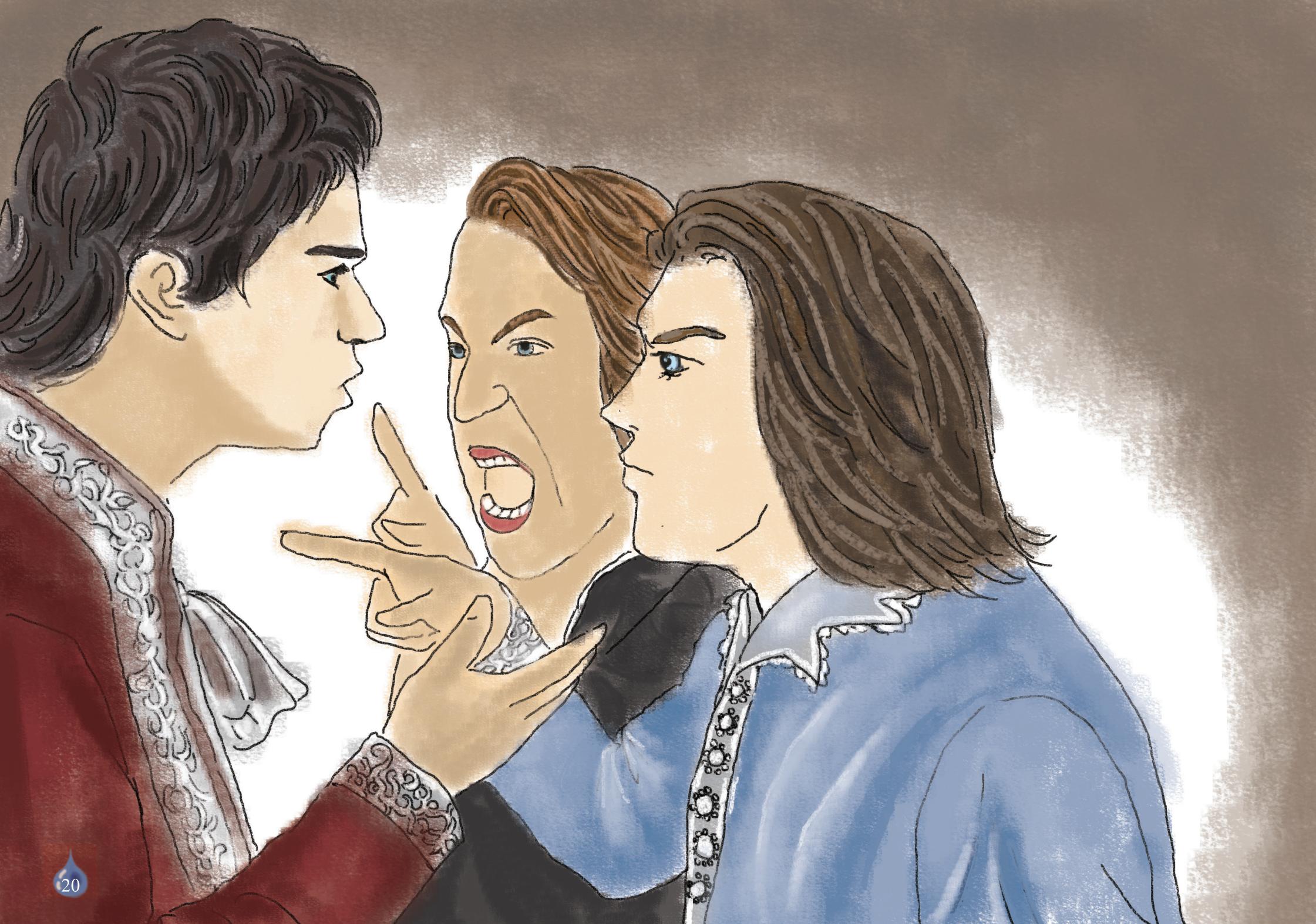

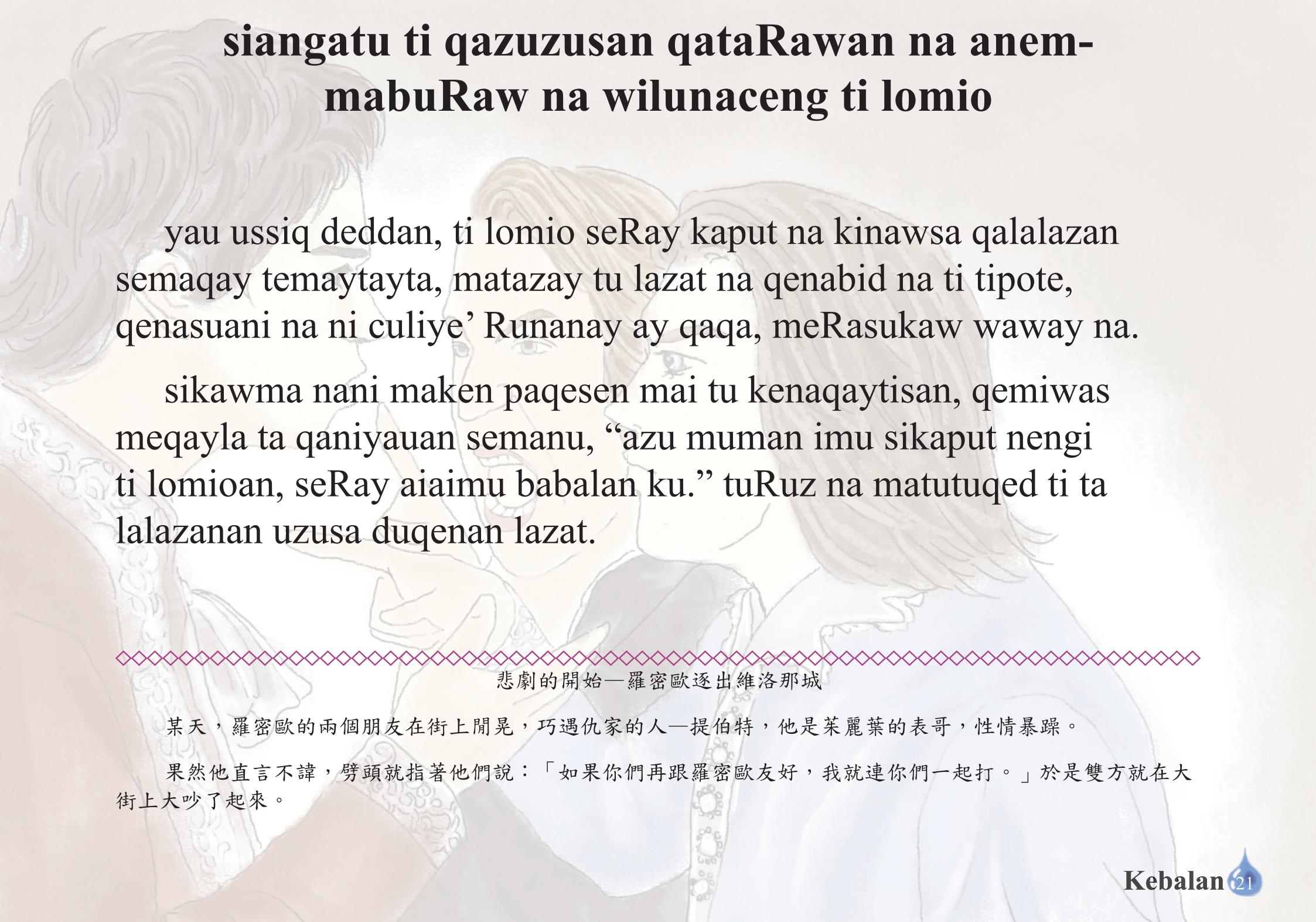
kasanem simpu, “azu yau ti culiye’ seRay ti lomio zau kinawsa simqenangid, yau nazau simqenangid pasi mai ti simqenabid.” tuRuz na semanu ti ti lomioan, “semulul iku timaisuan, panmu iku timaimuan sinangan tu sinapawanan.”

tuRuz na yau simpu mezukat sinangan palupun tu sinapawan na qaniyau kinawsa.

神父心想：「如果藉著羅密歐與茱麗葉這對相愛的戀情，也許這會是化解仇恨的最佳契機了。」於是就對羅密歐說：「我答應你，我會替你們主持婚禮。」

於是兩人就在神父見證之下完成了婚禮。

siangatu ti qazuzusan qataRawan na anem-mabuRaw na wilunaceng ti lomio

yau ussiq deddan, ti lomio seRay kaput na kinawsa qalalazan semaqay temaytayta, matazay tu lazat na qenabid na ti tipote, qenasuani na ni culiye' Runanay ay qaqa, meRasukaw waway na.

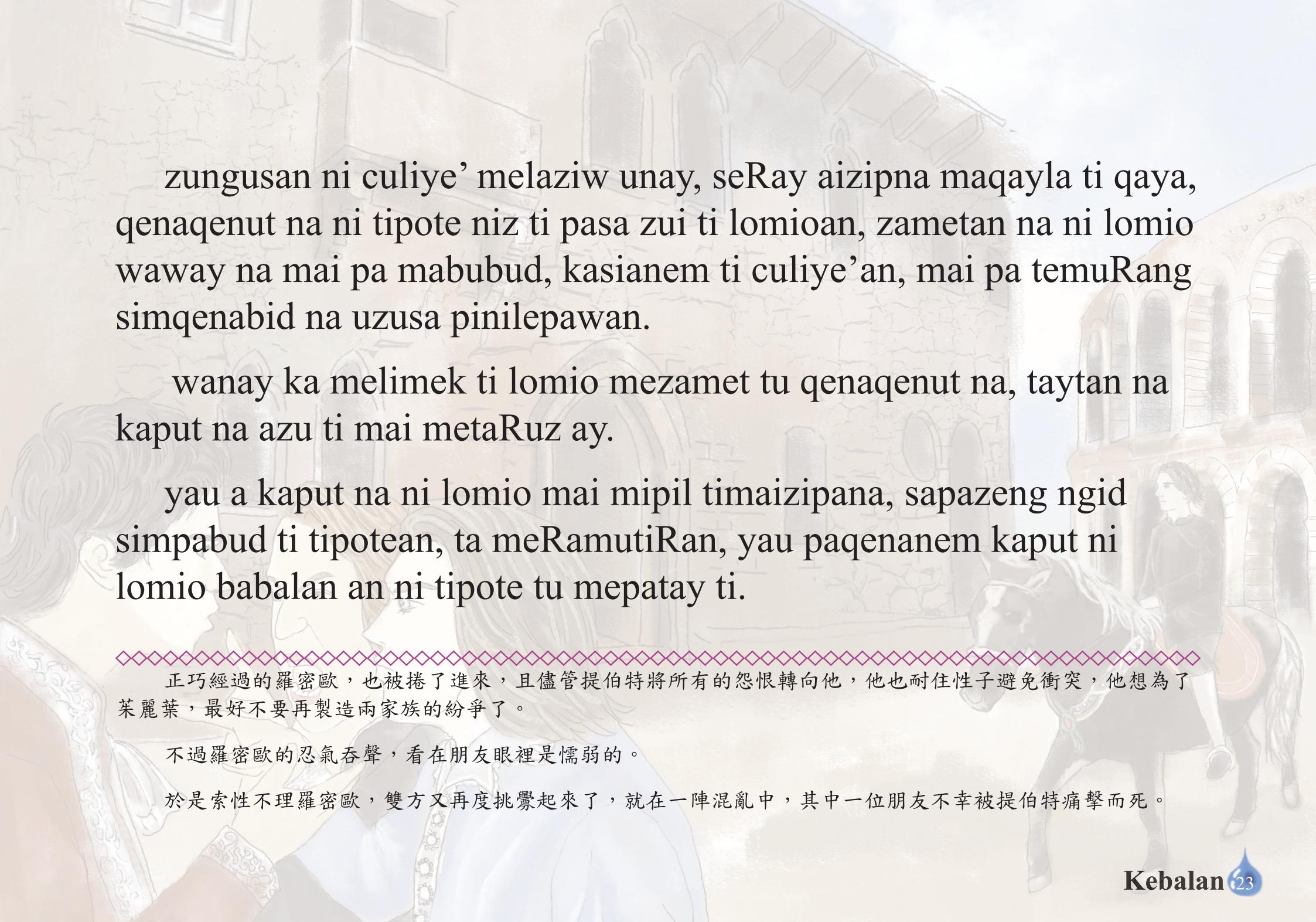
sikawma nani maken paquesen mai tu kenaqaytisan, qemiwas meqayla ta qaniyauan semanu, “azu mumana imu sikaput nengi ti lomioan, seRay aiaimu babalan ku.” tuRuz na matutuqed ti ta lalazanan uzusa duqenan lazat.

悲劇的開始—羅密歐逐出維洛那城

某天，羅密歐的兩個朋友在街上閒晃，巧遇仇家的人—提伯特，他是茱麗葉的表哥，性情暴躁。

果然他直言不諱，劈頭就指著他們說：「如果你們再跟羅密歐友好，我就連你們一起打。」於是雙方就在大街上大吵了起來。

zungusan ni culiye' melaziw unay, seRay aizipna maqayla ti qaya, qenaqenut na ni tipote niz ti pasa zui ti lomioan, zametan na ni lomio waway na mai pa mabubud, kasianem ti culiye' an, mai pa temuRang simqenabid na uzusa pinilepawan.

wanay ka melimek ti lomio mezamet tu qenaqenut na, taytan na kaput na azu ti mai metaRuz ay.

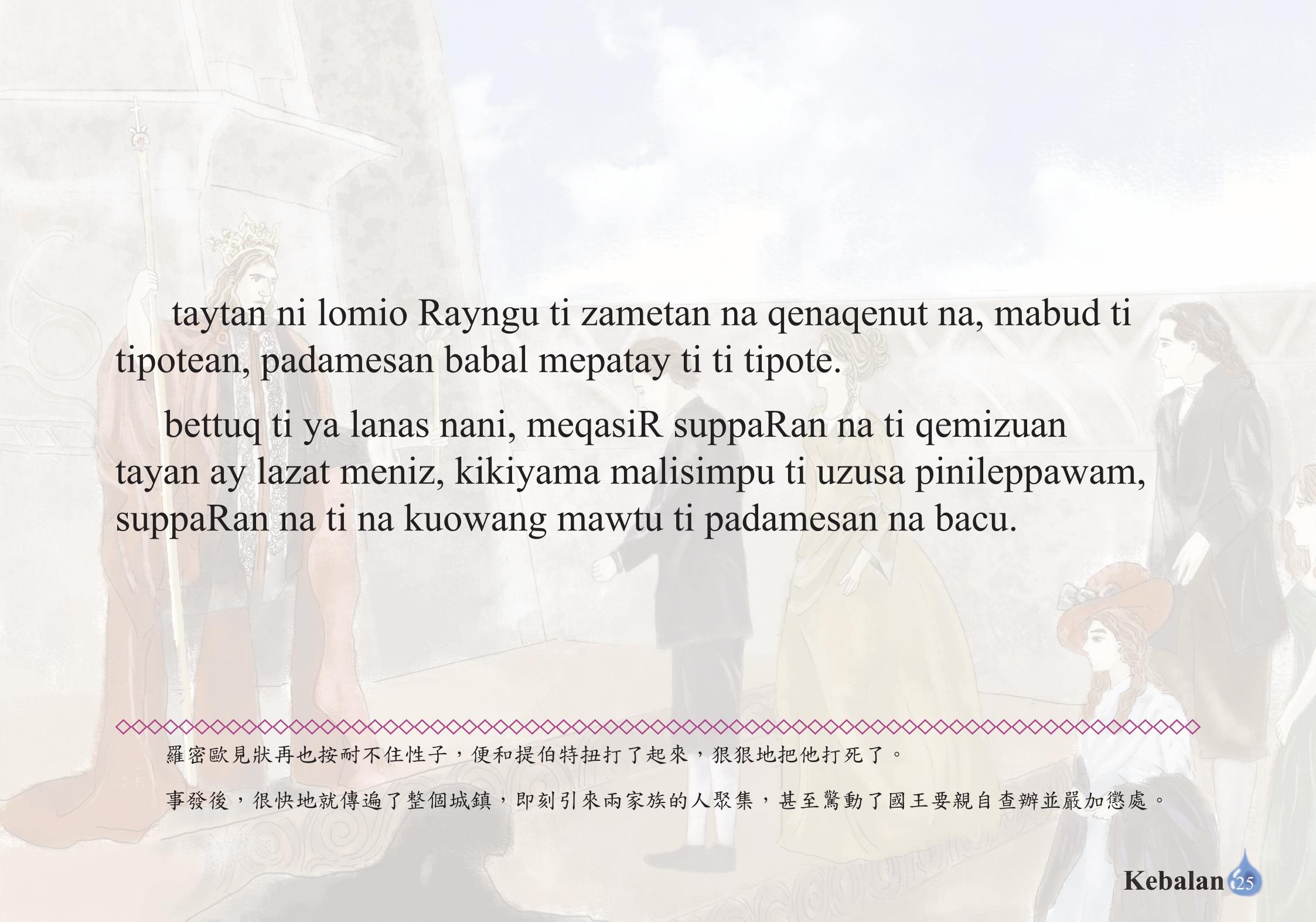
yau a kaput na ni lomio mai mipil timaizipana, sapazeng ngid simpabud ti tipotean, ta meRamutiRan, yau paqenanem kaput ni lomio babalan an ni tipote tu mepatay ti.

正巧經過的羅密歐，也被捲了進來，且儘管提伯特將所有的怨恨轉向他，他也耐住性子避免衝突，他想為了茱麗葉，最好不要再製造兩家族的紛爭了。

不過羅密歐的忍氣吞聲，看在朋友眼裡是懦弱的。

於是索性不理羅密歐，雙方又再度挑釁起來了，就在一陣混亂中，其中一位朋友不幸被提伯特痛擊而死。

taytan ni lomio Rayngu ti zametan na qenaqenut na, mabud ti tipotean, padamesan babal mepatay ti ti tipote.

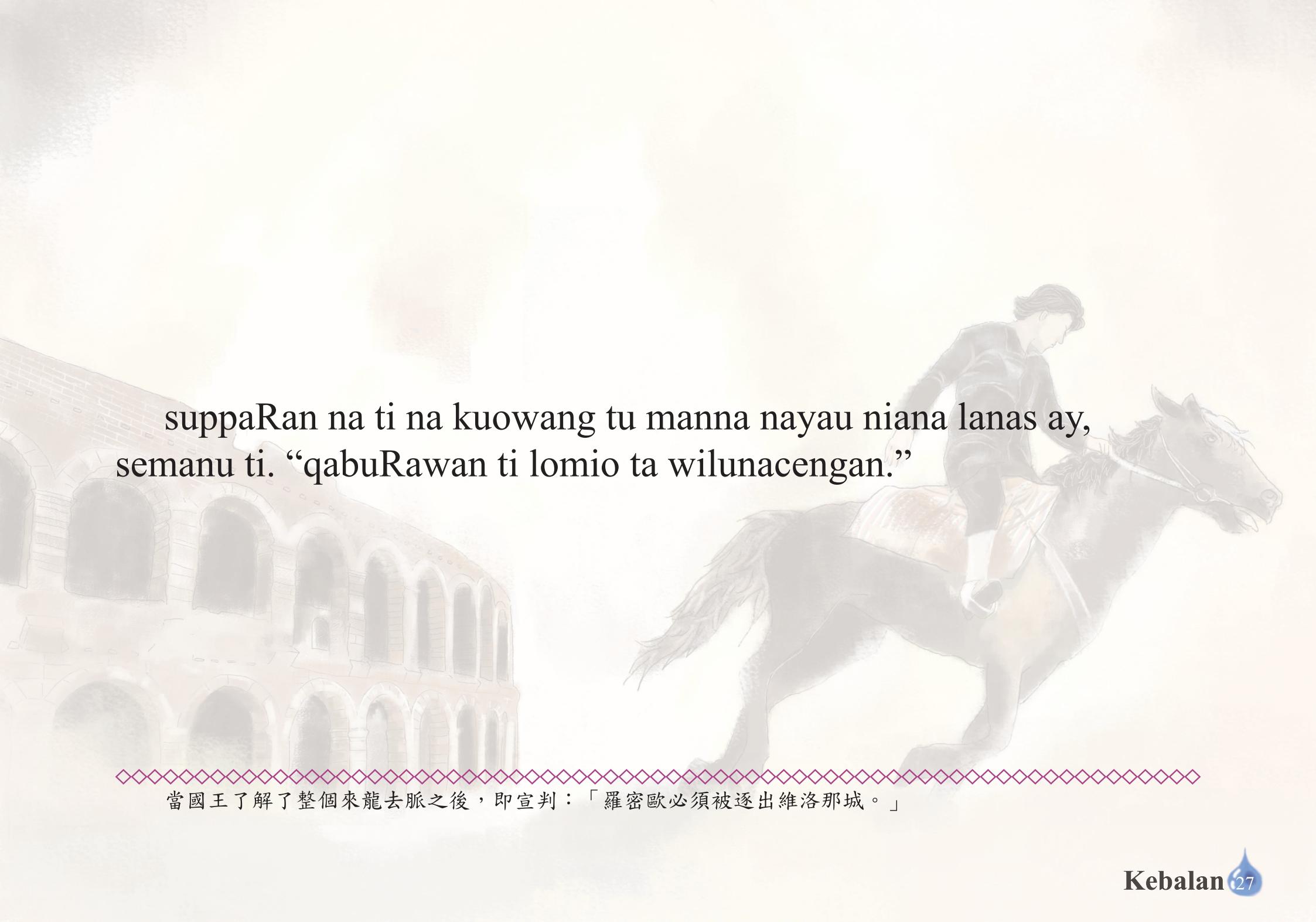
bettuq ti ya lanas nani, meqasiR suppaRan na ti qemizuan tayan ay lazat meniz, kikiyama malisimpu ti uzusa pinileppawam, suppaRan na ti na kuowang mawtu ti padamesan na bacu.

羅密歐見狀再也按耐不住性子，便和提伯特扭打了起來，狠狠地把他打死了。

事發後，很快地就傳遍了整個城鎮，即刻引來兩家族的人聚集，甚至驚動了國王要親自查辦並嚴加懲處。

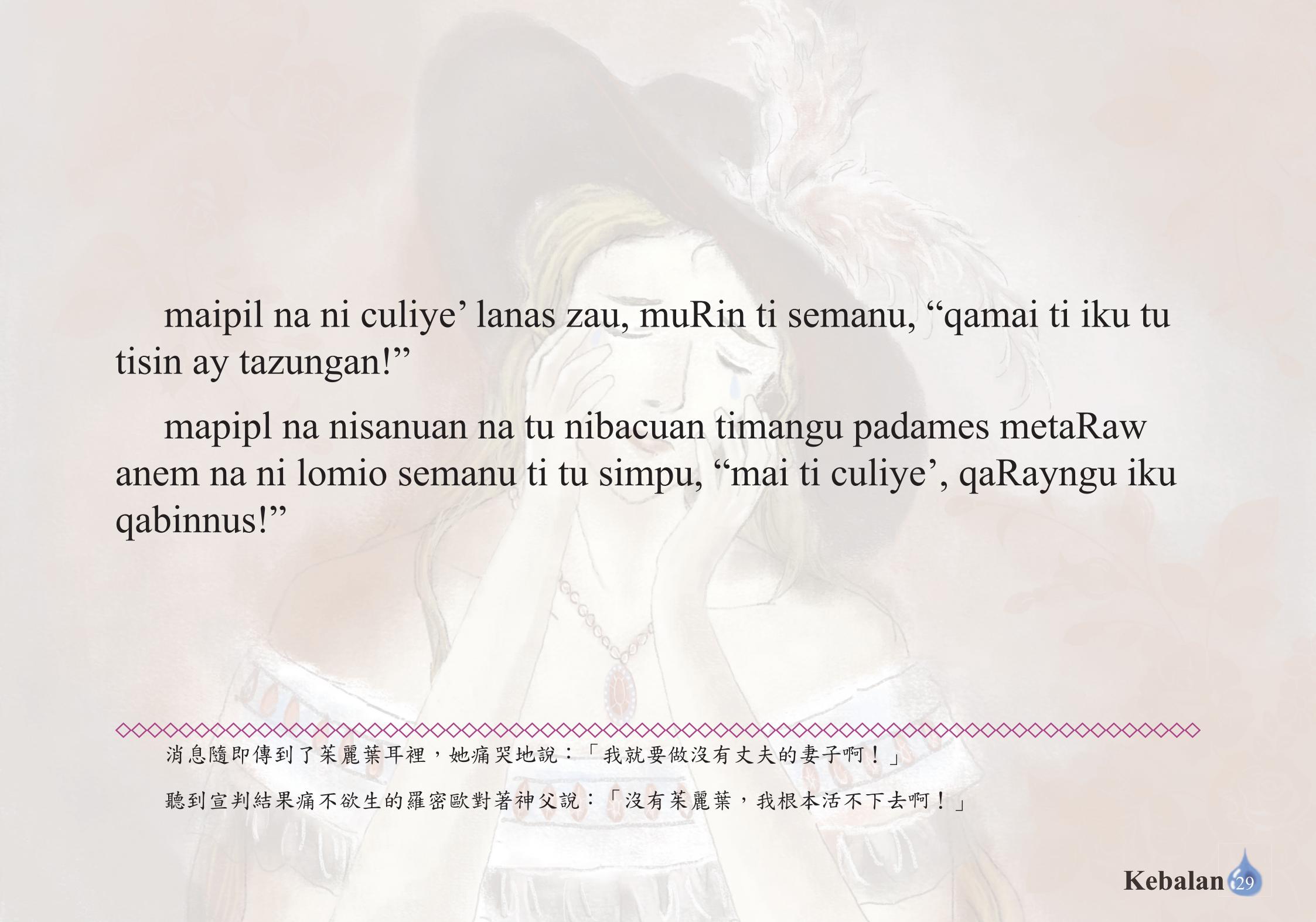

suppaRan na ti na kuowang tu manna nayau niana lanas ay,
semanu ti. “qabuRawan ti lomio ta wilunacengan.”

當國王了解了整個來龍去脈之後，即宣判：「羅密歐必須被逐出維洛那城。」

maipil na ni culiye' lanas zau, muRin ti semanu, "qamai ti iku tu tisin ay tazungan!"

mapipl na nisanuan na tu nibacuan timangu padames metaRaw anem na ni lomio semanu ti tu simpu, "mai ti culiye', qaRayngu iku qabinnus!"

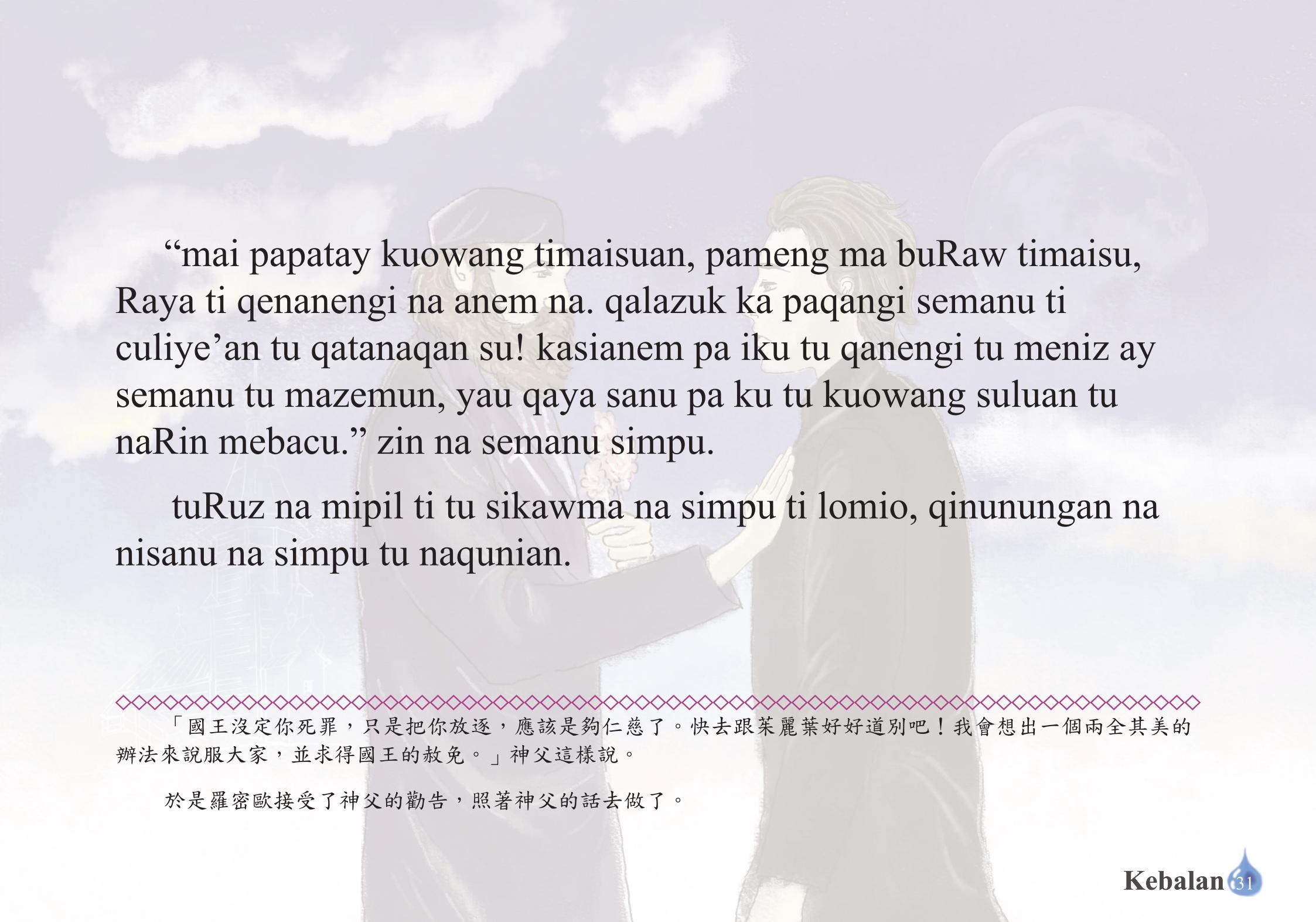
消息隨即傳到了茱麗葉耳裡，她痛哭地說：「我就要做沒有丈夫的妻子啊！」

聽到宣判結果痛不欲生的羅密歐對著神父說：「沒有茱麗葉，我根本活不下去啊！」

“mai papatay kuowang timaisuan, pameng ma buRaw timaisu, Raya ti qenanengi na anem na. qalazuk ka paqangi semanu ti culiye'an tu qatanaqan su! kasianem pa iku tu qanengi tu meniz ay semanu tu mazemun, yau qaya sanu pa ku tu kuowang sulan tu naRin mebacu.” zin na semanu simpu.

tuRuz na mipil ti tu sikawma na simpu ti lomio, qinunungan na nisanu na simpu tu naqunian.

「國王沒定你死罪，只是把你放逐，應該是夠仁慈了。快去跟茱麗葉好好道別吧！我會想出一個兩全其美的辦法來說服大家，並求得國王的赦免。」神父這樣說。

於是羅密歐接受了神父的勸告，照著神父的話去做了。

qataRawan na anem ay senangi na simpu ti lawlunse

meRaRiw tu wilunaceng ti lomio mai qenideddanan, kemilim ti tama ni culiye' tu sanapawanan na, melabulil meRangazi nengi tu lazat sinangan ay ti palise.

wanayka suppaRan na ni culiye' ta aneman na nani napawan na ti ni lomio aizipna, mai sulu tu ni pasaya na tama na, sapazeng kemilim semanu tu muwaza naququni ay lanas mai semulul, wanayka mai ipilan na tama na, qawqawman azuan na tu anem na tu naqunian.

taRaw anem ni culiye' muRin matiw kemilim tu simpu, “simpu, qasukaw iku sinapawan timaizipana, panmu iku!”

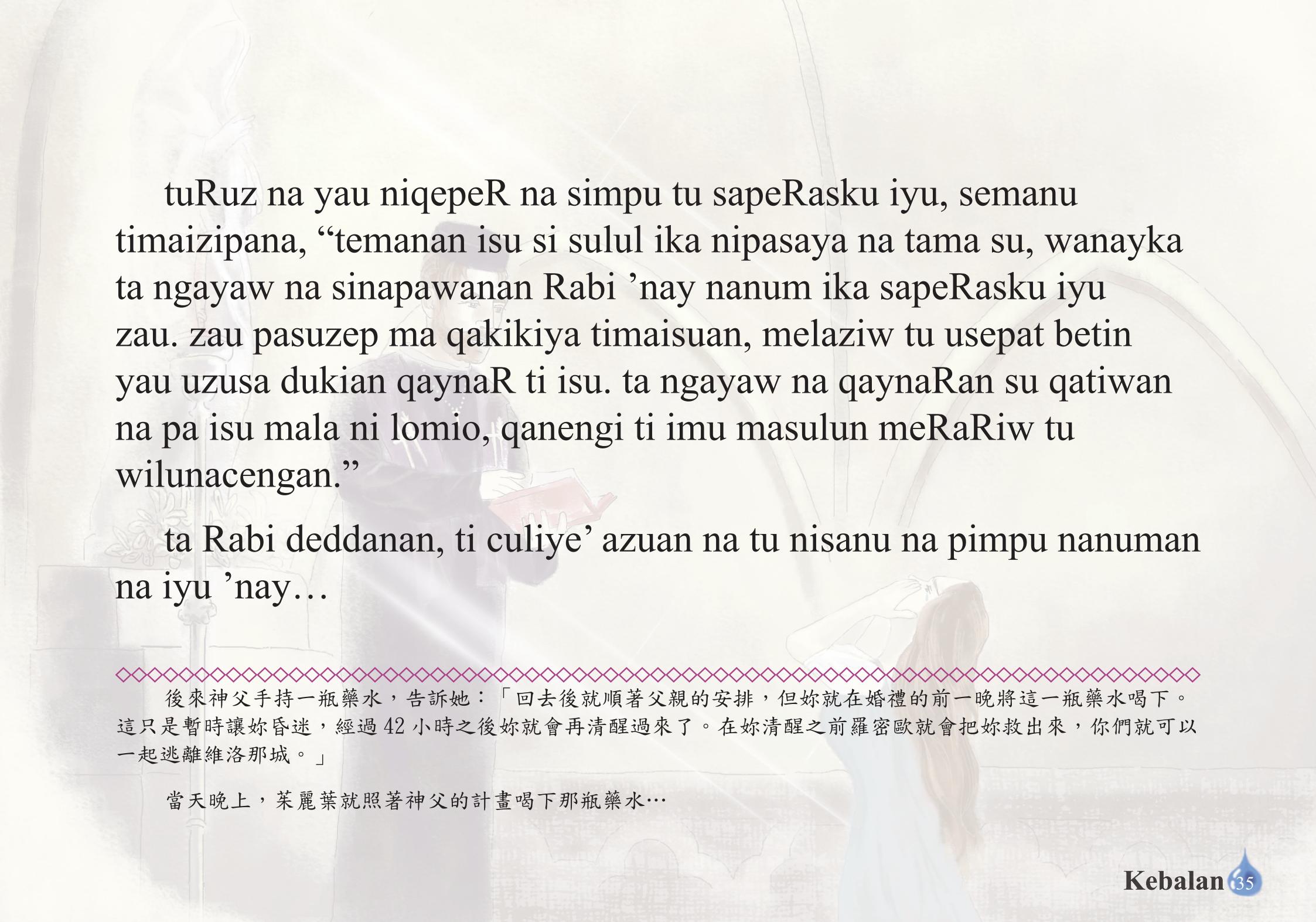
勞倫思神父悲劇的計畫

羅密歐離開維洛那城後才沒幾天，茱麗葉就被父親挑選結婚對象，是一位英俊挺拔的富貴紳士—巴里斯伯爵。

但茱麗葉心裡知道她已是羅密歐的妻子了，不可能答應父親的安排，於是用盡各種理由推辭，但父親根本不理會，盡照著自己的決定去做。

茱麗葉傷心地跑去找神父哭訴：「神父，我不能嫁給他，求你幫幫我啊！」

tuRuz na yau niqepeR na simpu tu sapeRasku iyu, semanu timaizipana, “temanan isu si sulul ika nipasaya na tama su, wanayka ta ngayaw na sinapawan Rabi ’nay nanum ika sapeRasku iyu zau. zau pasuzep ma qakikiya timaisuan, melaziw tu usepat betin yau uzusa dukian qaynaR ti isu. ta ngayaw na qaynaRan su qatiwan na pa isu mala ni lomio, qanengi ti imu masulun meRaRiw tu wilunacengan.”

ta Rabi deddanan, ti culiye’ azuan na tu nisanu na pimpu nanuman na iyu ’nay...

後來神父手持一瓶藥水，告訴她：「回去後就順著父親的安排，但妳就在婚禮的前一晚將這一瓶藥水喝下。這只是暫時讓妳昏迷，經過 42 小時之後妳就會再清醒過來了。在妳清醒之前羅密歐就會把妳救出來，你們就可以一起逃離維洛那城。」

當天晚上，茱麗葉就照著神父的計畫喝下那瓶藥水…

mesukaw ay lanas nizu meqasiR ma tu nengi ay lanas

ta temawaRan taRbabi semuRaq, meRetut lazat na pinileppaw meniz yau ussiq tuRpus ti izip na mepatay ti, pasi maken mepatay ti ti culiye' zin na meniz. tuRuz na taneman na ti culiye' ta taneanan na pinileppaw na.

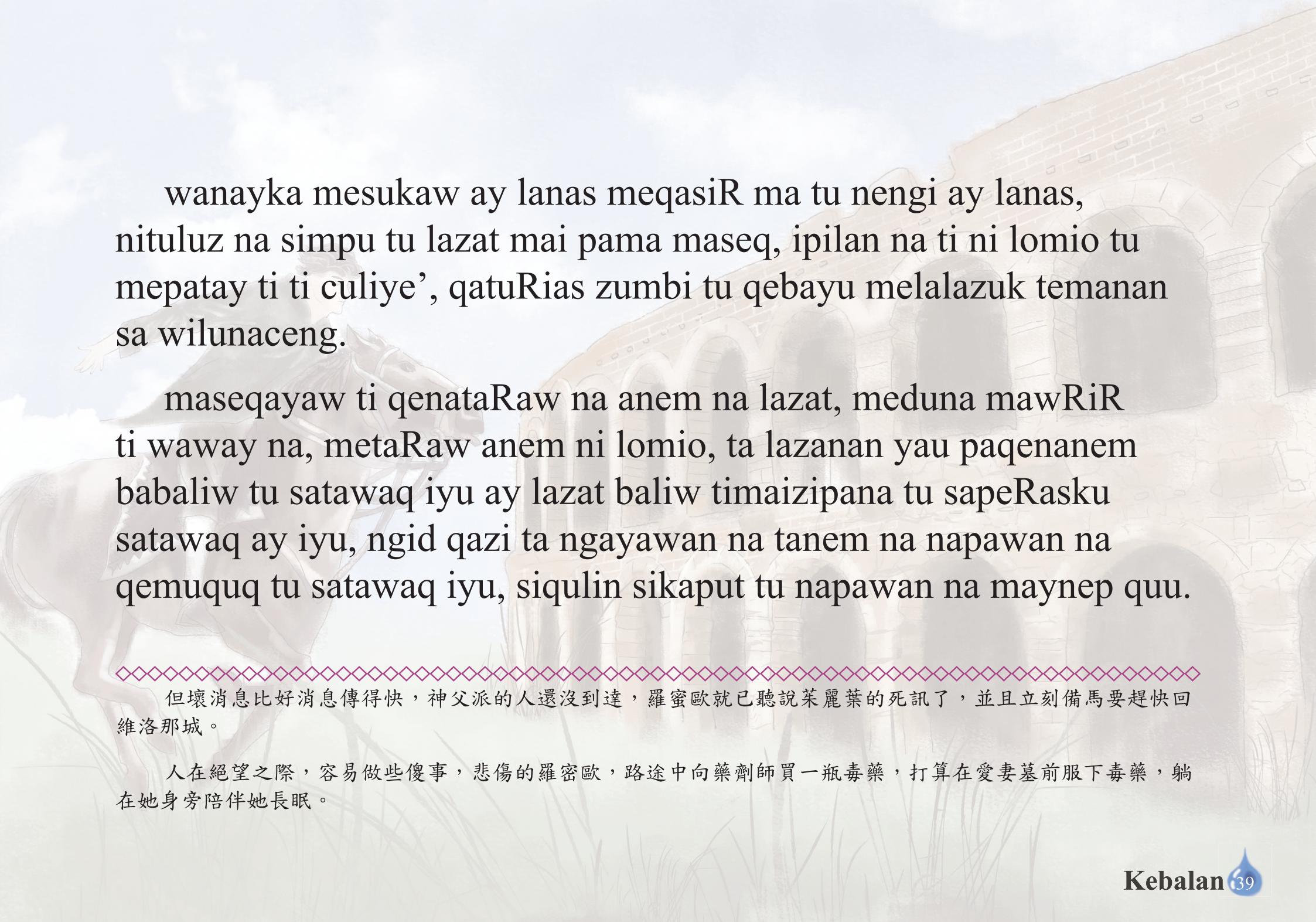
maw azu tu ni sanu na simpu temuluz tu lazat matiw semanu ti
lomioan...

壞消息總是比好消息來得快

隔天清晨，所有家族的人都被一具冰冷的屍體給嚇壞了，大家都以為茱麗葉真的死了。最後就把她安葬在家族墓穴裡了。

神父就照著原定計畫派人去通知羅密歐…

wanayka mesukaw ay lanas meqasiR ma tu nengi ay lanas, nituluz na simpu tu lazat mai pama maseq, ipilan na ti ni lomio tu mepatay ti ti culiye', qatuRias zumbi tu qebayu melalazuk temanan sa wilunaceng.

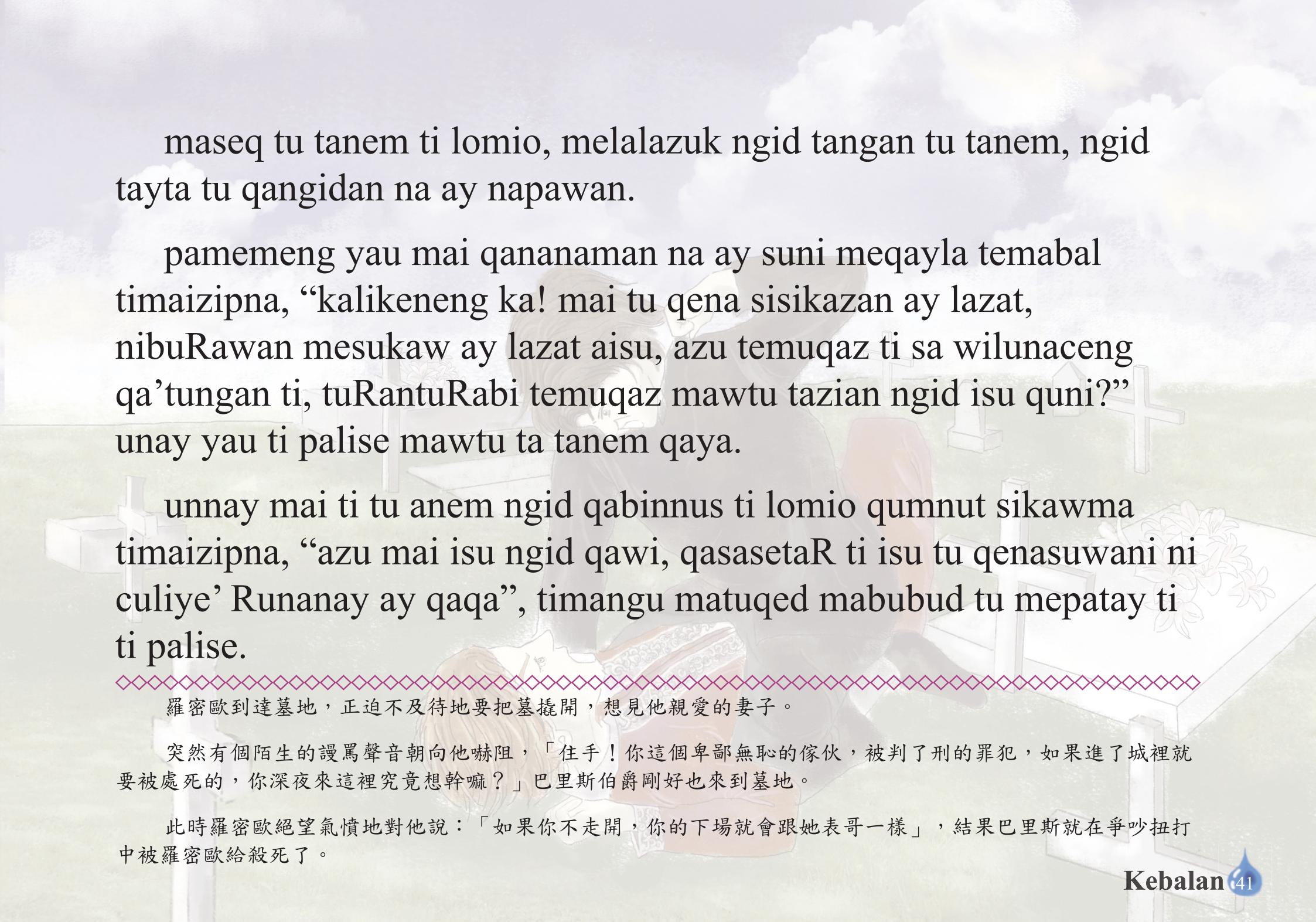
maseqayaw ti qenataRaw na anem na lazat, meduna mawRiR ti waway na, metaRaw anem ni lomio, ta lazanan yau paqenanem babaliw tu satawaq iyu ay lazat baliw timaizipana tu sapeRasku satawaq ay iyu, ngid qazi ta ngayawan na tanem na napawan na qemuquq tu satawaq iyu, siqulin sikaput tu napawan na maynep quu.

但壞消息比好消息傳得快，神父派的人還沒到達，羅蜜歐就已聽說茱麗葉的死訊了，並且立刻備馬要趕快回維洛那城。

人在絕望之際，容易做些傻事，悲傷的羅密歐，路途中向藥劑師買一瓶毒藥，打算在愛妻墓前服下毒藥，躺在她身旁陪伴她長眠。

maseq tu tanem ti lomio, melalazuk ngid tangan tu tanem, ngid tayta tu qangidan na ay napawan.

pamemeng yau mai qananaman na ay suni meqayla temabal timaizipna, “kalikeneng ka! mai tu qena sisikazan ay lazat, nibuRawan mesukaw ay lazat aisu, azu temuqaz ti sa wilunaceng qa’tungan ti, tuRantuRabi temuqaz mawtu tazian ngid isu quni?” unay yau ti palise mawtu ta tanem qaya.

unnay mai ti tu anem ngid qabinnus ti lomio qumnut sikawma timaizipna, “azu mai isu ngid qawi, qasasetaR ti isu tu qenasuwani ni culiye’ Runanay ay qaqa”, timangu matuqed mabubud tu mepatay ti ti palise.

羅密歐到達墓地，正迫不及待地要把墓撬開，想見他親愛的妻子。

突然有個陌生的謾罵聲音朝向他嚇阻，「住手！你這個卑鄙無恥的傢伙，被判了刑的罪犯，如果進了城裡就要被處死的，你深夜來這裡究竟想幹嘛？」巴里斯伯爵剛好也來到墓地。

此時羅密歐絕望氣憤地對他說：「如果你不走開，你的下場就會跟她表哥一樣」，結果巴里斯就在爭吵扭打中被羅密歐給殺死了。

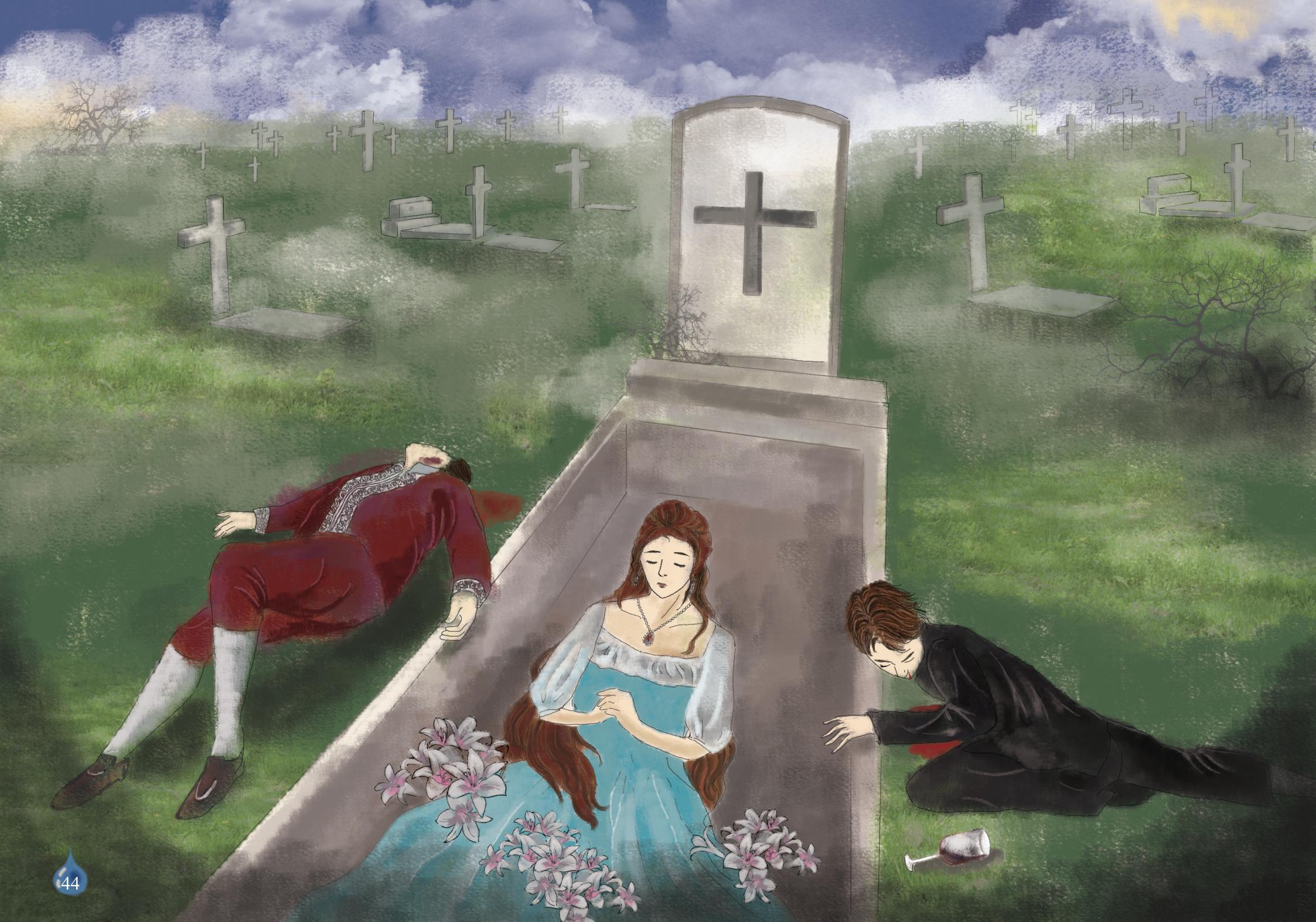

ngid qalazuk ti lomio tangan tu tanem ni culiye', "qangidan ay, zaizais su qawqawman Rubatang, mai mawman. Raynguan ku mumana temayta timaisuan, yau taziyan, supaRan su ni naquni qenataRaw na anem ku!" yau muRin yau sikawma tu napawan na ti lomio.

mulepun sikawma kisuan na tubil ni culiye' qatanaq pa ti quu,
muman nani yau ta ngayaw niRasa na tu satawa ay iyu ququqan na
melimez, siqulin ta kinilan na napawan na.

後來羅密歐想著快點撬開墓穴，「親愛的，妳的容貌看起來依然美麗動人，一點都沒有改變。沒想到再看見妳，卻是在這裡，妳知道我有多傷心啊！」羅密歐邊哭邊對他的愛妻說。

說完他就親了茱麗葉的唇跟她訣別，隨後就將先前買好的毒藥一口吞下，躺在妻子身旁。

melisaw tu qataRawan na anem

ipilan na simpu matiw temungaw tu sudad ay lazat, mai ta nisanuan na dukian maseq ta liman ni lomio ya sudad, ta nisabidangan na qaynaRan ni culiye'qatuzus pa ti, qaqaytisan nazau zin na anem na simpu, kasianem ti tu aizipna pa matiw sa tanem kemutkut paqaynaR ti culiye'an.

maseq tu tanem, timangu maken mengasan ti, taytan na simpu ta ngayaw na ay nani uzusa mepatay ti tuRpus ti ay izip ni lomio seRay ti palise.

mai pama meRameneng ta ni qaRetutan simpu, maynaR ti ti culiye, matayta na ya simpu timangu mai matayta na ti lomio, “ti lomio i?” zin na.

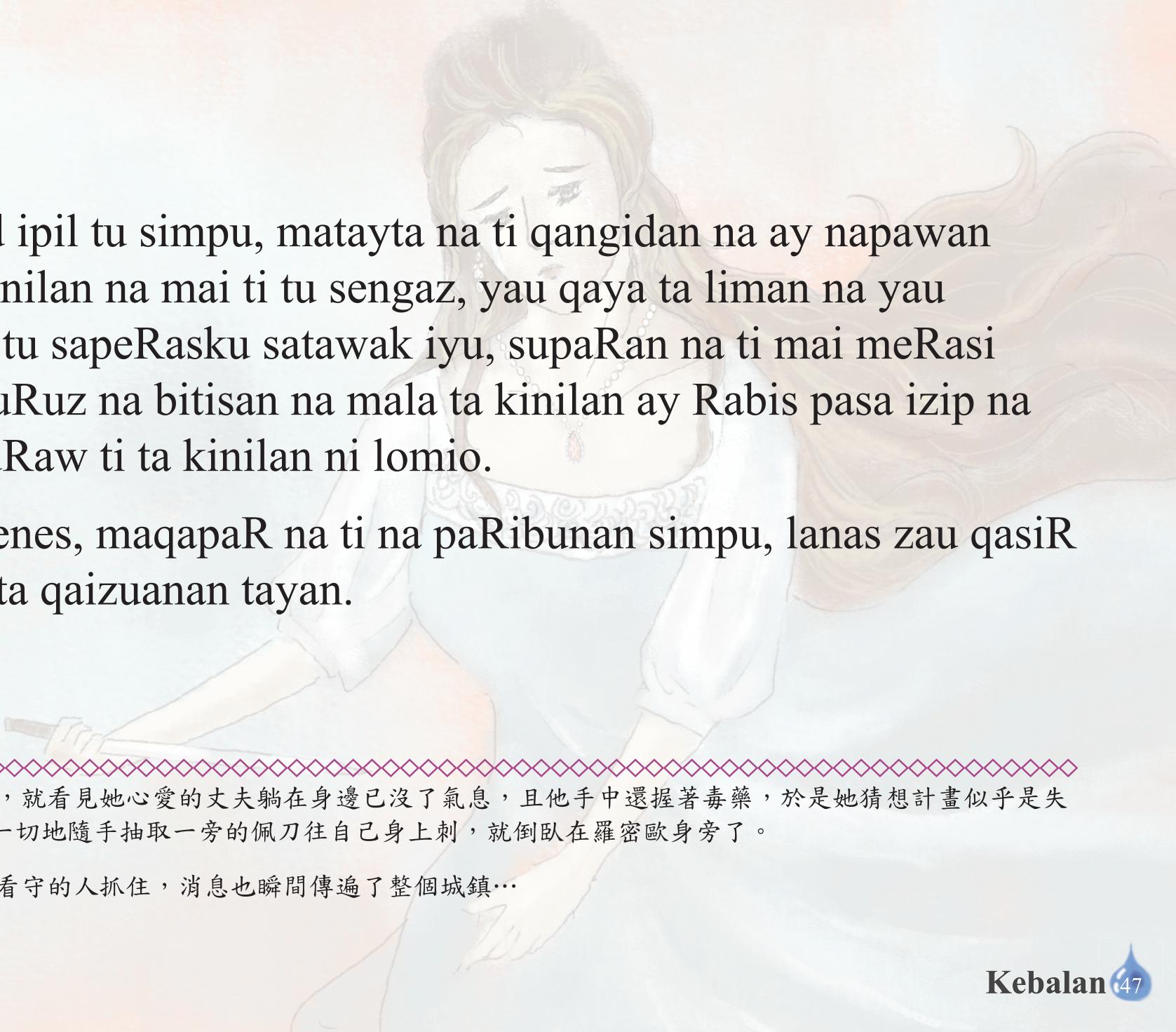
不幸的錯誤

神父聽說送訊息的人，沒有在預定的時間內將信送到羅密歐手上，又預測茱麗葉甦醒的時間快到了，心想不妙，於是想親自前往墓地要將她救出來。

到了墓地，果真不妙，神父眼前看到的是羅密歐與巴里斯兩具冰冷的屍體。

神父還來不及從驚訝中清醒，茱麗葉就從昏睡中甦醒了，她看見神父卻沒看見羅密歐，「羅密歐呢？…」她說。

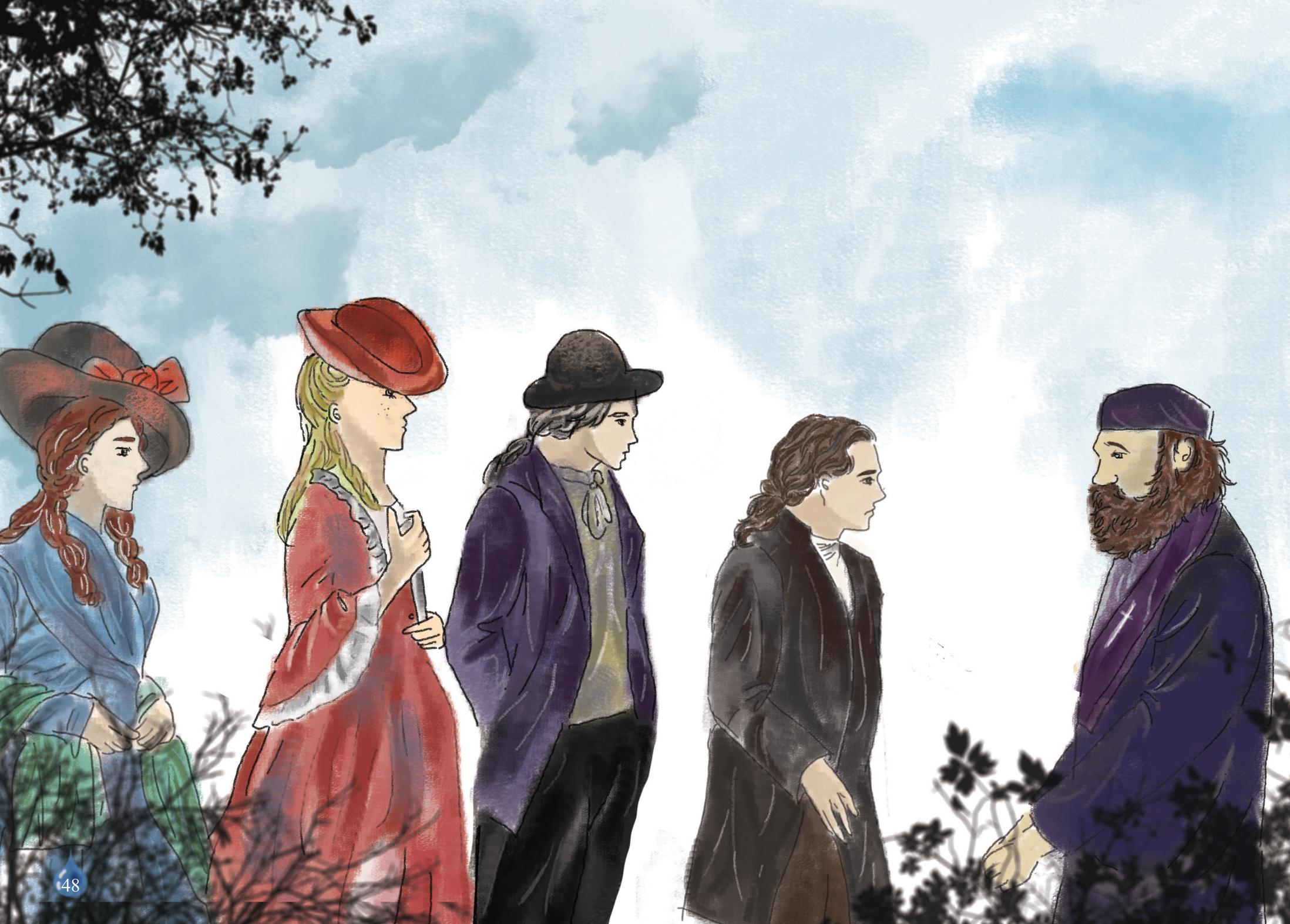
qitu ngid ipil tu simpu, matayta na ti qangidan na ay napawan siqulin ta kinilan na mai ti tu sengaz, yau qaya ta liman na yau niqepeR na tu sapeRasku satawak iyu, supaRan na ti mai meRasi lanas zau, tuRuz na bitisan na mala ta kinilan ay Rabis pasa izip na tebeq, mesuRaw ti ta kinilan ni lomio.

mai metenes, maqapaR na ti na paRibunan simpu, lanas zau qasiR menanaz ti ta qaizuanan tayan.

正想追問神父，就看見她心愛的丈夫躺在身邊已沒了氣息，且他手中還握著毒藥，於是她猜想計畫似乎是失敗了，於是她不顧一切地隨手抽取一旁的佩刀往自己身上刺，就倒臥在羅密歐身旁了。

不久，神父被看守的人抓住，消息也瞬間傳遍了整個城鎮…

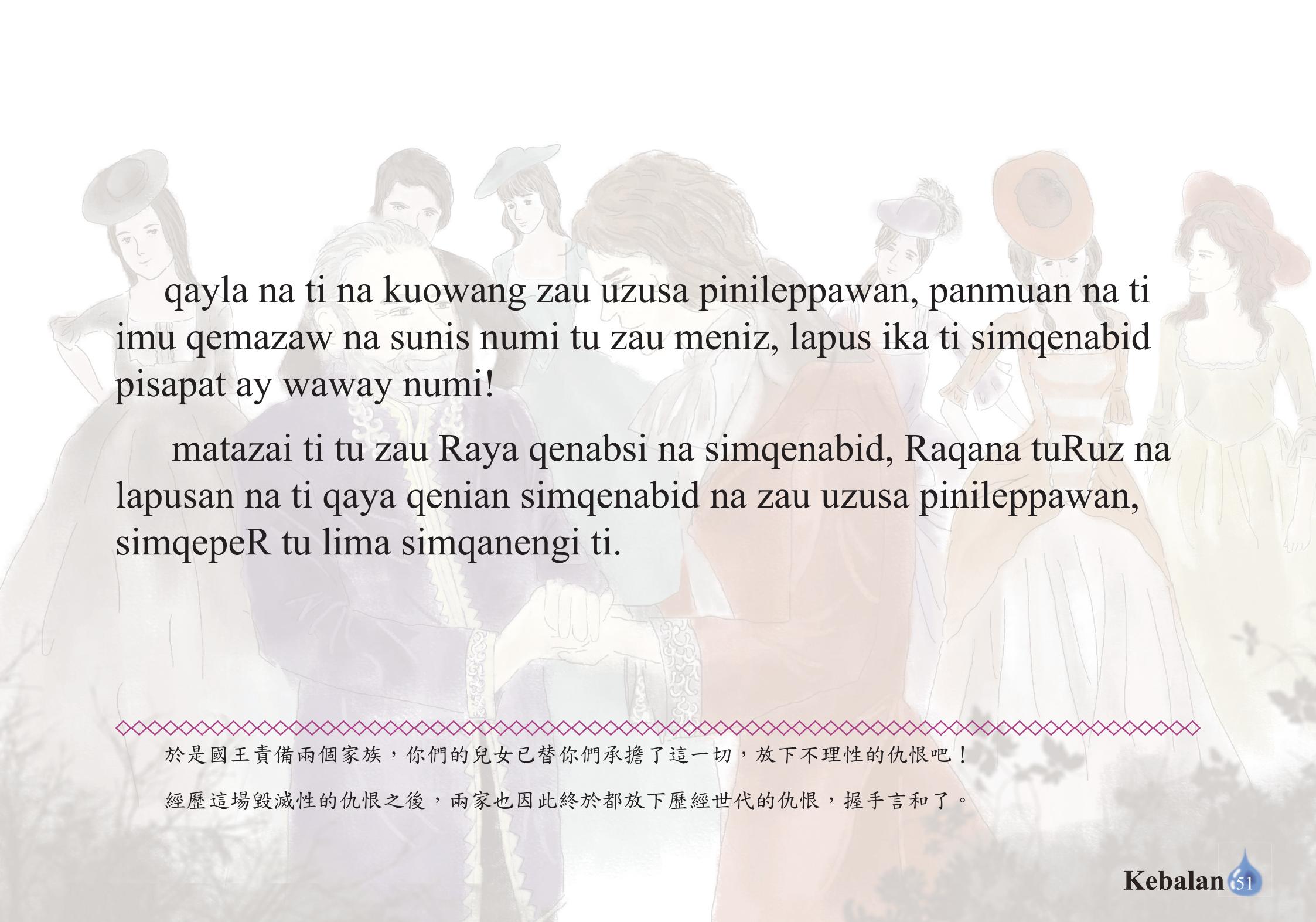
semanu simpu nizu maqezaq lanas zau

naqoni simqatazai simqasuppaR ti lomio seRay ti culiye' nizan na simpu semanu, seRay maken nanapaw ti qaniyau, yau qaya manmu ta qaniyuan pasaya tu lanas zau meniz, yau ta ngayawan na uzusa pinileppawan nizan na semanu tu nizu maqezaq lanas zau...

神父坦承一切事實

神父將羅密歐與茱麗葉相識的經過，以及已經是一對夫妻的事實，還有替他們安排的一切計畫，在兩家族面前一五一十地坦承…

qayla na ti na kuowang zau uzusa pinileppawan, panmuhan na ti imū qemazaw na sunis numi tu zau meniz, lapus ika ti simqenabid pisapat ay waway numi!

matazai ti tu zau Raya qenabsi na simqenabid, Raqana tuRuz na lapusan na ti qaya qenian simqenabid na zau uzusa pinileppawan, simqepeR tu lima simqanengi ti.

於是國王責備兩個家族，你們的兒女已替你們承擔了這一切，放下不理性的仇恨吧！

經歷這場毀滅性的仇恨之後，兩家也因此終於都放下歷經世代的仇恨，握手言和了。

ti lomio seRay ti culiye'

羅密歐與茱麗葉

執行單位：原住民族語言研究發展中心

總編輯：ilong moto 執行長

族語翻譯：潘秀蘭（噶瑪蘭語）老師

美術編輯：李齊軒 繪圖師

責任編輯：A'do moco' 研究助理

施怡帆 研究助理

Tuwaq Masud 研究助理

原住民族委員會版權所有 © 2017